

color:#555555;

ZAŠTITA DJECE I MLADIH SA PROBLEMIMA U PONAŠANJU

Jedna od posebno važnih socijalno osjetljivih skupina s kojima Centar radi su i djeca i mladi s problemima u ponašanju i djeca i mladi u sukobu s zakonom (i počinitelji kaznenih djela i prekršaja) .

Termini za postupanje Centra može biti različito:

- po službenoj dužnosti ukoliko je porodica već u tretmanu Centra zbog drugih razloga ,te se tokom postupka utvrdi da su kod djece prisutni problemi u ponašanju
- po zahtjevu roditelja koji je zbog odgojnih problema zatražio pomoć Centra
- po prijavama različitih službi koje se bave djecom i mladima (škole, zdravstvene ustanove, policija, tužilaštva, sudovi)
- po prijavama osoba iz porodice, komšiluka, čak i na temelju anonimnih prijava s dostupnim podacima o ugrožavanju djetetovih interesa, neprimjerenih postupaka roditelja i problema djece.

Opće postupanje prema djeci i mladima

Po saznanju o problemima u ponašanju djeteta postupanje Centra započinje pozivom djetetu i roditeljima na razgovor. Tokom prvog razgovora socijalni radnik pribavlja osnovne informacije o djetetu, njegovim problemima i poteškoćama u porodici , te se procjenjuju potrebe djeteta i porodice na temelju kojih se poduzimaju daljnje mjere u cilju zaštite dobrobiti i najboljeg interesa djeteta.

U postupku procjenjivanja obavlja se izvid u domu u kojem dijete živi, i razgovor sa školom , porodičnim doktorom, specijaliziranim zdravstvenim ustanovama i svima onima koji u svakom pojedinačnom slučaju mogu pomoći da se stvori cjelovita slika o problemima , ali I mogućnostima djeteta i njegovih roditelja za prevladavanje nastalih problema .

Mjere koje će Centar poduzeti prema njima ovise o vrsti i težini utvrđenog problema, životnoj dobi, dostignutoj razini emocionalnog I socijalnog razvoja, osobinama, navikama i interesima djeteta/mlade osobe ,obrazovnom statusu, ali isto tako i o okolnostima sredine u kojoj odrasta s naglaskom na odnose u porodici i odgojne kapacitete roditelja , uvažavajući i prijedloge dijagnostičke obrade izvan Centra .

Zavisno o tome, djeca i roditelji mogu biti obuhvaćeni savjetodavnim radom stručnjaka Centra, mogu se uputiti i nekom od specijaliziranih stručnjaka ustanovama ili udrugama koje se bave zaštitom djece .

Roditeljima se može izreći upozorenje na nedostatke u odgoju uz konkretne prijedloge za ispravljanje tih nedostataka.

Ukoliko je roditeljima potrebna duža i kontinuirana pomoć u odgoju i stiecanju boljih roditeljskih vještina moguće im je izreći mjeru nadzora nad izvršavanjem roditeljske brige.

Provođenjem ove mjere stručnjaci koje odredi centar pružaju pomoć i podršku roditeljima i djeci u njihovom domu. Osim toga roditelje je moguće uputiti u školu za roditelje ili u tretman drugih stručnjaka ovisno o poteškoćama koje dijete ili porodica iskazuju .

Svakom slučaju pristupa se vrlo individualizirano te se za svako dijete i njegovu porodicu izrađuje pojedinačni program postupanja.

Počinitelji kaznenih djela i prekršaja

Ukoliko se radi o počiniteljima kaznenih djela/prekršaja uz sve navedene okolnosti u obzir se uzima i težina kaznenog djela i odnos prema počinjenom djelu, te se temeljem svega navedenog predlažu posebne obveze u postupku posredovanja ili izricanje odgojnih mjera .

Osim Zakona o socijalnoj zaštiti i Porodičnog zakona koji predstavljaju osnovu i nude mjere za postupanje prema djeci i mladima s problemima u ponašanju za postupanje prema počiniteljima kaznenih djela i prekršaja uporište nalazimo u :

- Krivični zakon Federacije Bosne I Hercegovine(Službene novine FBiH 36/03;21/04;64/04;18/05;42/10)
- Zakon o prekršajima Federacije Bosne I Hercegovine(Službene novine Federacije BiH broj 31/06)
- Uredba o primjeni odgojnih preporuka prema maloljetnicima (Službene novine Federacije BiH broj 6/2009)
- Zakon o zaštiti I postupanju sa djecom I maloljetnicima u krivičnom postupku(Službene novine Federacije BiH broj 7/2014), /Zakon u primjeni od 01.01.2015.godine/

Iako se temeljem važećeg zakonodavstva osoba do 18 godine i sticanja punoljetnosti smatra djetetom, u odnosu na počinitelje kaznenih djela vrijedi drugačija dobna klasifikacija koja bitno utječe i na mogućnost izricanja sankcija:

- djeca do 14 godina (kazneno neodgovorna kojima se ne mogu izricati prekršajne ili kaznene sankcije)
- maloljetnici : 14 do 18 godina (dodatno se dijele na mlađe (do 16 godina) i starije maloljetnike)
- mlađi punoljetnici :18-21 godine (koje prepoznaje Zakon o zaštiti I postupanju sa djecom I maloljetnicima u krivičnom postupku) kojima se mogu izricati kazne prema Kaznenom zakonu, ali i maloljetničke sankcije ukoliko je procijenjeno da je njihov stepen razvoja, te socijalne i emocionalne zrelosti na nivou maloljetnika .

U odnosu na počinitelje kaznenih djela i prekršaje Centar utvrđuje sve naprijed navedene okolnosti uz odnos počinitelja prema počinjenom djelu i prekršaju ukoliko ga je priznao (centar ne utvrđuje činjenice vezane uz počinjenje djela).

Ukoliko je mišljenje zatražilo kantonalno tužilaštvo ,a radi se o djelu ekscesnog karaktera ili prvom i lakšem kaznenom djelu te poticajnom porodičnom okruženju može se predložiti odbačaj kaznene prijave I neće se pokretati postupak na Sudu.

Postupanje u slučajevima nasilja među djecom i mladima

Iako pojava nasilja među djecom i mladima nije novijeg datuma broj prijava Centru posljednjih se godina povećao . Najviše prijava dolazi iz škola ,ali i od policije te drugih , a svi navedeni dužni su postupati u skladu sa Rezolucijom o sprečavanju maloljetničke delikvencije I postupanju u slučaju nasilja među djecom I mladima (Službene novine Federacije Bosne I Hercegovine broj 10//08)

Centar poziva prijavljenog počinitelja s roditeljima, informira ih o posljedicama takvog ponašanja ali utvrđuje i okolnosti porodičnog života , roditeljske kompetencije, razvoj i sveukupno ponašanje maloljetnika s ciljem pružanja odgovarajuće stručne pomoći bilo u Centru ili uključivanjem u različite programe koji nude pomoć i podršku u modificiranju nasilničkog ponašanja(vrlo često u programe koje nudi civilni sektor)

Po potrebi se prema roditeljima poduzimaju mjere porodično pravne zaštite.

Na razgovor se poziva i žrtva s roditeljem . Pružaju im se informacije o pravima i mogućnostima zaštite te im se nudi stručna pomoć I podrška u prevladavanju traume. Nerijetko se utvrdi da i žrtva kao i počinitelj ima problema u ponašanju (ponekad je žrtva u nekoj drugoj situaciji i sama počinitelj) pa se prema njima poduzimaju i slične mjere zaštite.

Prevenција problema u ponašanju

Iskustvo u radu s djecom s problemima u ponašanju ali i brojna istraživanja ukazuju na važnost provođenja aktivnosti usmjerenih na prevenciju problema u ponašanju kod djece i mladih i rano otkrivanje problema.

Djeca koja odrastaju u tzv. rizičnim porodicama (nekompetentni roditelji, neujednačeni roditeljski postupci, zanemarivanje i zlostavljanje djece , roditelji s psihičkim problemima ili društveno neprihvatljivog ponašanja) češće iskazuju probleme u ponašanju. Stoga Centar kada ima o tome saznanja poduzima mjere porodično pravne zaštite. Osobito značajnom mjerom usmjerenom na prevenciju problema u ponašanju smatramo nadzor nad izvršavanjem roditeljske brige kao važnu pomoć i podršku roditeljima u njihovim roditeljskim ulogama i porodičnim odnosima .

Nadzor kroz redovite susrete s porodicom ali i kontaktima sa školom i drugim stručnjacima provode vanjski saradnici Centra , stručnjaci tzv. pomažućih profesija.

Prvi problemi u ponašanju javljaju se u blažoj formi u ranijoj školskoj dobi te je to pravo vrijeme za rad s roditeljima i djecom .

S obzirom na osjetljivu dobnu skupinu i složenu problematiku Centar je samo jedna , vrlo značajna karika u zaštiti i promicanju dobrobiti djece , mladih i njihovih obitelji te je upućen na široku saradnju sa svima onima koji, ovisno o vrsti i težini problema, brinu o njima .

Stoga centar na ovom području surađuje prije svega sa:

- Odgojno obrazovnim ustanovama,
- Zdravstvenim ustanovama,
- Policijom,
- Pravosuđem,
- Udruženja civilnog društva i vjerskim zajednicama i pojedincima koje se bave djecom i porodicama:
- Lokalnom upravom,
- Nadležnim ministarstvima
- i drugim dionicima sa zajedničkim ciljem pružanja najbolje zaštite i prevencije problema u ponašanju kod djece i mladih.